

dr hab. prof. UR Andrzej Bonusiak

scientific discipline: history

research interests: organizational, cultural and educational activities of Polish communities abroad after 1945

Research projects:

- Organizacja wystawy z archiwum prywatnego rodziny Wandy i Bronisława Stalów wraz z seminarium naukowym – projekt zrealizowany we współpracy ze Stowarzyszeniem Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą „POLONIARES”, finansowany ze środków

Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach realizacji zadania publicznego „Polonia i Polacy za Granicą 2024 – regranting” – wykonawca

- ScenaPolonijna.pl – projekt realizowany we współpracy z Rzeszowskim Oddziałem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu „Polonia i Polacy za granicą 2023” - wykonawca
- Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych formą aktywności kulturalnej środowisk polonijnych – ich rola w kształtowaniu wizerunku oraz promocji Polski - projekt realizowany we współpracy z Rzeszowskim Oddziałem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu „Polonia i Polacy za granicą 2022” - wykonawca
- Mniejszość polska na Ukrainie w walce o demokratyczną, wolną i jednolitą ojczyznę - projekt realizowany we współpracy z Rzeszowskim Oddziałem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu „Polonia i Polacy za granicą 2022” - kierownik
- ScenaPolonijna.pl - projekt realizowany we współpracy z Rzeszowskim Oddziałem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu „Polonia i Polacy za granicą 2020” - wykonawca

Publications

- *"Nowy Dziennik" a polskie dążenia do Sojuszu Północnoatlantyckiego (1990-1999).* - Polityka i Społeczeństwo, 2024, T. 22, nr 2, s. 5-21
- [współaut.] Bonusiak G. *Kulturotwórcza rola mediów polonijnych : studium przypadków.* - Perspektywy Kultury, 2024, Vol. 44, Nr 1, s. 57-74
- *Od ATO do wojny : Polacy i przedstawiciele mniejszości polskiej w Ukrainie, w walkach na wschodzie Ukrainy.* - Polityka i Społeczeństwo, 2023, T. 21, nr 4, s. 41-55
- [współaut.] Ślęzak-Gotkowska J. *"Głos Nauczyciela" w latach 1986-2015 : zawartość.* Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2023, 204 s.
- *Na dalekiej Ukrainie... : polskie losy w konflikcie donbaskim W: Polska bezpieczna czy nie? : służby specjalne - wojsko - dyplomacja w XX i XXI wieku / redakcja naukowa*

Malwina Siewier. Częstochowa, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie: 2023, S. 641-651

- *Oświata polska w Ukrainie W: Polacy na Białorusi od powstania styczniowego do XXI wieku, T. 7, Oświata polska na terytorium obecnej Białorusi na tle sytuacji na Litwie i Ukrainie / pod redakcją Tadeusza Gawina ; [tłumaczenie z języka białoruskiego na język polski: Witalis Łuba]. Warszawa, Uniwersytet Warszawski: 2023, S. 515-539*
- *W służbie postępu : polscy inżynierowie na emigracji po II wojnie światowej. Studium losów W: Polacy za granicą : dokonania w sferze gospodarczej i społecznej / redakcja naukowa Paweł Grata. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2023, S. 280-309*
- [współaut.] Ślęzak-Gotkowska J., Wais L. *Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych formą aktywności kulturalnej środowisk polonijnych - ich rola w kształtowaniu wizerunku oraz promocji Polski : raport z badań / Andrzej Bonusiak, Jolanta Ślęzak-Gotkowska, Lesław Wais. Rzeszów, Rzeszowski Oddział Stowarzyszenia Wspólnota Polska: 2022, 148 s.*
- *Mniejszość polska na Ukrainie w walce o demokratyczną, wolną i jednolitą ojczyznę. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2022, 153 s.*
- *Mniejszość polska we współczesnej Ukrainie : studium przypadku na przykładzie Berdiańska W: Jednostka, rodzina i struktury społeczne w perspektywie historycznej : księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Cezaremu Kukli z okazji 45-lecia pracy naukowej / redakcja Piotr Łozowski, Radosław Poniak. Białystok, Instytut Badań nad Dziedzictwem Kulturowym Europy: 2022, S. 506-512*
- *Rzecz o kulturze polsko-polonijnej W: Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych formą aktywności kulturalnej środowisk polonijnych : ich rola w kształtowaniu wizerunku oraz promocji Polski. Raport z badań / Andrzej Bonusiak, Jolanta Ślęzak-Gotkowska, Lesław Wais. Rzeszów, Rzeszowski Oddział Stowarzyszenia Wspólnota Polska: 2022, S. 14-17*
- *Polacy w Polsce i na Ukrainie wobec operacji antyterrorystycznej (2014-2018). - Studia Historica Gedanensia, 2021, T. 12, s. 493-514*
- *Rzecz o działalności politycznej mniejszości polskiej na Ukrainie (1988-2018) : wybrane aspekty. - Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny, 2020, nr 2, s. 325-350*
- *Z badań nad nazwami szkół polskich w Stanach Zjednoczonych Ameryki. - Krakowskie Studia Międzynarodowe, 2020, Vol. 17, nr 1, s. 239-253*
- *Szkoła polska w Chicago, jej historyczne funkcje, znaczenie i perspektywy na przyszłość W: Polacy w Chicago : doświadczenie imigranta: integracja, izolacja, asymilacja / pod redakcją Adama Walaszka. Warszawa, Muzeum Historii Polski: 2020, S.195-209*
- *Tematyka religijna na łamach chicagowskiego "Głosu Nauczyciela". - Limes. Studia i materiały z dziejów Europy Środkowo-Wschodniej, 2019, nr 12, s. 171-180*
- *"Głos Nauczyciela" : 1986-2015. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2019, 197 s.*
- [współaut.] Ślęzak-Gotkowska J. *Materiały do dziejów Światowych Festiwali Polonijnych Zespołów Folklorystycznych Rzeszów 1969-2017. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2019, 248 s.*
- *Co trzeci lipiec naszym sercem bije... : Światowe Festiwale Polonijnych Zespołów Folklorystycznych w Rzeszowie 1968-2019 / redakcja Andrzej Bonusiak. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2019, 167 s.*
- *Działalność folklorystyczna środowisk polskich za granicami : studium przypadków W: Co trzeci lipiec naszym sercem bije... : Światowe Festiwale Polonijnych Zespołów*

Folklorystycznych w Rzeszowie 1968-2019 / redakcja Andrzej Bonusiak. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2019, S. 11-39

- *Elementy rekonstrukcji historycznej w działalności kulturalnej środowiska polonijnego* W: *Rekonstrukcje historyczne jako produkt turystyczny* / edycja naukowa Robert Andrzejczyk, Andrzej Bonusiak. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2019, S. 123-137
- *Ku odrodzeniu Polaków na terenach poradzieckich. Studium przypadku na podstawie środowiska polskiego w Berdiańsku (Ukraina)*. - Łódzkie Studia Teologiczne, 2018, T. 27, nr 3, s. 77-88
- *Mariupolacy*. - Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny, 2018, nr 1, s. 277-303
- *Piłsudski i piłsudczycy w świetle chicagowskiego "Głosu Nauczyciela" 1986-2015*. - *Przemyskie Zapiski Historyczne*, 2016, T. 20, s. 151-167
- *Ukraińscy Polacy wobec konfliktu na Ukrainie (2013-2015)*. - Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny, 2016, nr 1, s. 5-24
- *Problem bezpieczeństwa mniejszości polskiej na wschodzie Ukrainy w warunkach toczącej się wojny* W: *Współczesna polityka bezpieczeństwa : aspekty polityczne, gospodarcze i militarne* / redakcja naukowa Paweł Grata, Marek Delong, Paweł Korzeniowski. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2016, S. 141-151
- *Polonia w państwach niemieckojęzycznych po 1989 roku : studium porównawcze* W: *Europa Środkowa*. Oświęcim, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. rotmistrza Witolda Pileckiego: 2015, S. 19-31
- *Aktywność polityczna Polaków na Litwie i Ukrainie na przełomie XX i XXI wieku : studium przypadków*. - *Polityka i Społeczeństwo*, 2014, nr 1(12), s. 57-71
- [współaut.] Czop E. *"Dziennik Krymski" Stowarzyszenia Polaków na Krymie : ogólna charakterystyka tytułu* W: *Człowiek - społeczeństwo - źródło : studia dedykowane Profesor Jadwidze Hoff* / pod red. nauk. Szczepana Kozaka, Dariusza Opalińskiego, Janusza Polaczka, Wioletty Zawitkowskiej. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2014, S. 623-635
- *Polacy na terenie współczesnej Słowacji i Ukrainy : próba porównania* W: *Polska - Słowacja - Ukraina : trójpogranicze wielokulturowe* / pod red. Andrzeja Bonusiaka, Katarzyny Stukus, Daniela Haníka, Joachima Popka. 2014, Uniwersytet Rzeszowski: 2014, S. 192-200
- *Z doświadczeń nauczania i funkcjonowania języka polskiego w Berdiańsku (Ukraina)* W: *Młodzież polska na obczyźnie - zadania edukacyjne* / redakcja Dorota Praszałowicz, Joanna Kulpińska. Kraków, Polska Akademia Umiejętności: 2014, S. 331-347
- [współaut.] Czop E. *Raport o sytuacji Polonii i Polaków za granicą 2009* : [red. Krzysztof Sawicki et al.] / Andrzej Bonusiak, Edyta Czop. - *Polityka i Społeczeństwo*, 2014, nr 1(12), s. 111-116
- *Polacy w niepodległej Ukrainie : analiza strukturalno-funkcjonalna*. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2013, 291 s.
- *O działalności sportowo-rekreacyjnej środowisk polskich na terenie Ukrainy* słów kilka W: *Społeczno-kulturowe studia z kultury fizycznej* / pod red. Kazimierza Obodyńskiego, Pawła Króla, Wojciecha Bajorka. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2012, S. 71-85
- *Polityka polonijna państwa polskiego na Ukrainie w świetle sprawozdań Stowarzyszenia Wspólnota Polska* W: *Fenomen pogranicz kulturowych : współczesne tendencje : zbiór prac naukowych. T. 4* / [red. L. Suchomłynow] ; Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica w Pile, Berdiański Uniwersytet

Managementu i Biznesu, Polskie Kulturalno-Oświatowe Towarzystwo "Odrodzenie". Berdiańsk ; Piła, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica: 2012

- [współaut.] Czop E., Krasowska H., Suchomłynow L. *Polacy Berdiańska : dokumenty, fakty, komentarze : monografia* / Andrzej Bonusiak, Edyta Czop, Helena Krasowska, Lech Aleksy Suchomłynow ; Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica w Pile. Uniwersytet Rzeszowski. Berdiański Uniwersytet Managementu i Biznesu. Polskie Kulturalno-Oświatowe Towarzystwo "Odrodzenie". Piła, Rzeszów, Berdiańsk, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica w Pile: 2011, 371 s.
- *Po drugiej stronie Karpat... : Polacy i osoby polskiego pochodzenia we współczesnej Słowacji w świetle Internetu* W: *Polska, Słowacja, Europa Środkowa w XIX-XXI wieku : księga jubileuszowa dedykowana Profesor Ewie Orlof* / pod red. Jana Pisulińskiego, Elżbiety Rączy, Krzysztofa Żarny. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2011, S. 491-506
- *Rozważania na temat symboliki polonijnej.* - Kresy Południowo-Wschodnie, 2010, R. 7, s. 197-208
- [współaut.] Czop E., Stukus K. *Migracje polskie : historia i współczesność.* Rzeszów, FHU APIS Sławomir Guzek: 2010, 156 s.
- [współaut.] Czop E. *Polsko-Ukraińskie Stowarzyszenie Kulturalne w Mariupolu : zarys działalności* W: *Wierny swemu dziedzictwu : księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Józefowi Półciwarkowi* / pod red. Stanisława Nabywańca, Beaty Lorens, Sławomira Zabraniaka. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2010, S. 75-89
- *Konsulat Generalny Rzeczypospolitej w Charkowie w świetle Internetu* W: *Polska dyplomacja na Wschodzie w XX - początkach XXI wieku : praca zbiorowa* / pod red. Henryka Strońskiego i Grzegorza Seroczyńskiego. Olsztyn: 2010, S. 578-589
- *Nad Menem i Renem. Rzecz o Polonii w Niemczech po 1990 r.* W: *Polska wobec wyzwań bezpieczeństwa narodowego* / red. Klemens Budzowski. Kraków, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego: 2010, S. 111-120
- O wizji ukraińskiego środowiska polonijnego słów kilka W: *Między Odrą a Uralem : księga dedykowana Profesorowi Władysławowi Andrzejowi Serczykowi* / pod red. Wacława Wierzbienca. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2010, S. 582-599
- *Współczesne środowiska polskie w Federacji Rosyjskiej w świetle danych dostępnych na stronach polskich placówek dyplomatycznych* W: *Studia z dziejów Europy Wschodniej* / pod red. Grzegorza Błaszczyka i Piotra Kraszewskiego ; Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Instytut Wschodni Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Poznań, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk: 2010, S. 461-473
- *Początki oświaty polskiej w niepodległej Ukrainie : cele, kierunki i metody działania* W: *Studia społeczno-polityczne. T. 3* / pod red. Andrzeja Andrusiewicza ; Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. Rzeszów, WSiIZ: 2009, S. 271-281
- *Polacy na Białorusi w świetle wybranych tytułów prasy polskiej na przełomie XX i XXI wieku* W: *Stosunki polsko-białoruskie. T. 2, Społeczeństwo i polityka* / red. nauk. Stanisław Jaczyński, Rafał Pęksa ; Akademia Podlaska. Instytut Nauk Społecznych. Katedra Historii Myśli Politycznej. Siedlce, Wydawnictwo Akademii Podlaskiej: 2009, S. 105-119
- [współaut.] Suchomłynow L. *Wspólnota Polska w Berdiańsku : wyzwania współczesności : monografia* / Andrzej Bonusiak, Lech Aleksy Suchomłynow ; Polskie Kulturalno-Oświatowe Towarzystwo "Odrodzenie", Uniwersytet Rzeszowski,

Berdiański Uniwersytet Managementu i Biznesu. Donieck, Jugo-Wostok: 2008, 252, [1] s.

- *Rozważania nad "Kartą Polaka"* W: *Fenomen pogranicz kulturowych : współczesne tendencje : zbiór prac naukowych. T. 1.* Donieck, Ūgo-Vostok: 2008, S. 176-194
- *Szkolnictwo polskie w Stanach Zjednoczonych Ameryki : drogi rozwoju* W: *Studia społeczno-polityczne. T. 2 / pod red. Andrzeja Andrusiewicza ; Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. Rzeszów, WSiIZ: 2008, S. 55-62*
- *Stany Zjednoczone Ameryki a Republika Ukrainy. Drogi oświaty polonijnej, na przykładzie dwóch dokumentów.* - *Historic@*, 2007, nr 1, s. 147-156
- *Życie społeczne Polaków na Wschodzie i ich kontakty z Polską : Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Siedlce, 2 grudnia 2005 r.* W: *Studia społeczno-polityczne. [T. 1] / pod red. Andrzeja Andrusiewicza ; Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. Rzeszów, Wydaw. Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania: 2007, S. 176-180*
- *Społeczno-polityczne aspekty funkcjonowania Polaków w niepodległej Ukrainie* W: *Życie społeczne Polaków na Wschodzie : wybrane zagadnienia / red. nauk. Adam Bobryk. Siedlce, Archiwum Państwowe : Stowarzyszenie "Wspólnota Polska". Oddział: 2007, S. 21-32*
- *Z dziejów PKOT "Odrodzenie" w Berdiańsku* W: *Polâki na pïvdni Ukraini ta v Krimu=Polacy na Południowej Ukrainie i Krymie / pod red. nauk. Tomasza Ciesielskiego, Edwarda Czapiewskiego, Wiczesława Kusznira; Odes'kij Nacional'nij Universitet imeni I. I. Mečnikova. Istoričnij Fakul'tet; Polskie Towarzystwo Historyczne - Oddział w Olsztynie; Wydział Historyczno-Pedagogiczny Uniwersytetu Opolskiego; Dolnośląska Szkoła Wyższa Edukacji Towarzystwa Wiedzy Powszechnej we Wrocławiu. Odessa; Opole; Wrocław, Germes: 2007, S. 238-241*
- *Formy dokształcania nauczycieli polskich w Stanach Zjednoczonych Ameryki (od początku lat 80. XX wieku do pierwszych lat XXI wieku* W: *Procesy globalizacji a kształcenie nauczycieli : spojrzenie międzykulturowe. Aneks : wersja elektroniczna / pod red. Stanisława Dylaka, Ryszarda Pęczkowskiego, Pam Denicolo. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2006, CD*
- *Przemiany w strukturze organizacyjnej szkolnictwa polonijnego USA.* - *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Dydaktyka, (2004), Z. 3, s. 184-197*
- *Szkolnictwo polskie w Stanach Zjednoczonych Ameryki w latach 1984-2003 : analiza funkcjonalno-instytucjonalna.* Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2004, 251 s.
- *Działalność kulturalna polskich szkół sobotnich w USA (od lat osiemdziesiątych XX wieku)* W: *Język, kultura, nauczanie i wychowanie / pod red. Jana Kidy. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2004, S.281-289*
- *Początki oświaty polonijnej w metropolii chicagowskiej (problemy organizacyjne i pierwsze programy edukacji polonijnej* W: *Edukacja humanistyczna, aksjologiczna i estetyczna w świetle programów i potrzeb oświatowych / pod red. Jana Kidy. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2003, S. 458-465*
- *Działalność konkursowa chicagowskiego środowiska edukacji polonijnej i jej zasługi dla utrwalania znajomości języka polskiego wśród uczniów* W: *Konteksty kulturowe w szkolnej edukacji językowej w Polsce i za granicą / pod red. Jana Kidy i Lubov Wovk. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski: 2002, S. 83-92*
- *Zarys dziejów Zrzeszenia Nauczycieli Polskich w Ameryce z siedzibą w Chicago 1952-2000.* - *Przegląd Polonijny, 2001, R. 27, z. 2, s. 49-64*

- [współaut.] Czop E. *Polonijna Oświata Sobotnia w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej : szkice, dokumenty, materiały. T. 3, Bibliografia Głosu Nauczyciela za lata 1986-2000.* Przemyśl, Mercator: 2001, 82 s.
- *Dzieje polskiego szkolnictwa sobotniego w metropolii chicagowskiej 1951-1997.* Przemyśl, "Mercator": 2001, 330 s.
- *Polonijna Oświata Sobotnia w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej : szkice, dokumenty, materiały. T. 1, Komisja Oświatowa Kongresu Polonii Amerykańskiej : (wybór dokumentów).* Przemyśl, Mercator: 2001, 107 s.
- *Polonijna Oświata Sobotnia w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej : szkice, dokumenty, materiały. T. 2, Monografia Głosu Nauczyciela za lata 1986-2000.* Przemyśl, Mercator: 2001, 78 s.